

Tisková zpráva

agentury EU pro drogy v Lisabonu

EVROPSKÁ ZPRÁVA O DROGÁCH 2020: HLAVNÍ BODY

Potíže způsobené pandemií COVID-19 a rozvinutý trh s drogami přináší nové hrozby pro zdraví a bezpečnost v Evropě

(22. září 2020, LISABON – **EMBARGO 11.00 SEČ / 10.00 Lisabon**) Vysoká dostupnost všech typů drog, výroba drog v Evropě a vysoce potentní látky patří mezi problémy, jimiž se **Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA)** zabývá ve své **Evropské zprávě o drogách za rok 2020: Trendy a vývoj** ⁽¹⁾. V posledním ročním hodnocení, který připomíná 25 let monitorování, agentura popisuje situaci v oblasti drog na konci roku 2019 a nedávné změny, k nimž došlo v důsledku pandemie **COVID-19** začátkem roku 2020.

Mezi nové události, na něž zpráva poukazuje, patří: rekordní záchyty kokainu a velké záchyty heroinu, rozšíření výroby syntetických drog a obavy spojené s vysoce potentním konopím, novými syntetickými opioidy a tabletami extáze obsahujícími vysoké hladiny MDMA. Na základě nových pohotově vypracovaných studií centra **EMCDDA** (jaro 2020) ⁽²⁾ se zpráva zabývá rovněž změnami v užívání drog a na trhu s drogami způsobenými pandemií **COVID-19**, které by mohlo mít dlouhodobé důsledky pro evropské služby v oblasti drog a orgány vymáhající právo. Existují obavy, že inovativní modely distribuce drog vyvinuté během karantény spolu s hospodářským dopadem pandemie na zranitelné komunity přispějí k problémům, které jsou spojeny s už tak vysokou nabídkou drog.

Evropská komisařka pro vnitřní věci Ylva Johanssonová říká: „*Evropská zpráva o drogách za rok 2020* zdůrazňuje nebezpečí, která představuje výroba nelegálních drog a obchodování s nimi pro zdraví a bezpečnost občanů EU. Provozování lukrativních drogových trhů organizovanými zločineckými skupinami a rekordní množství zabaveného kokainu a vysoký objem zabaveného heroinu upozorňují na přetrvávající hrozbu, kterou představují pachatelé trestné činnosti využívající dodavatelské řetězce, přepravní trasy a velké přístavy pro přepravu drog. Zvýšená dostupnost všech typů nelegálních drog zhoršuje zdravotní rizika. Nová agenda a protidrogový akční plán EU na období 2021–2025 poskytují politický a strategický rámec pro účinné a komplexní řešení problémů v oblasti bezpečnosti a veřejného zdraví souvisejících s drogami tím, že využívají všechny významné nástroje na místní, vnitrostátní, unijní a mezinárodní úrovni.“

Drogová situace v Evropě do roku 2020: hlavní body

V letošní analýze byla identifikována tato „hlavní témata“:

Stále častěji jsou zachytávány velké zásilky drog – Růst záchytů velkého množství kokainu, hašiše a v rostoucí míře i heroinu, přepravovaného po moři, vyvolává obavy ohledně infiltrace skupin organizovaného zločinu do legitimních dodavatelských řetězců, přepravních tras a velkých přístavů.

Zvyšuje se význam kokainu v rámci evropského problému s drogami – Čistota kokainu se zvýšila a stále více lidí nastupuje poprvé léčbu. Záchyty kokainu jsou na historicky nejvyšší úrovni (181 tun, 110 000 záchytů).

Potenciálně vyšší míra užívání heroinu a stávající zdravotní škody vyvolávají obavy – Objem heroinu zachyceného v EU se v letech 2017 až 2018 téměř zdvojnásobil (nárůst z 5,2 na 9,7 tuny) a i nadále se

objevují zprávy o tom, že k výrobě heroinu dochází v určité míře i v rámci EU. Svědčí to o tom, že je třeba bedlivě sledovat známky vyšší poptávky uživatelů po této droze. Přístup k substituční léčbě závislosti na opioidech zůstává v některých zemích omezený.

Porozumění dopadu vysoce potentního konopí a nových konopných produktů na veřejné zdraví – Hašiš a marihuana nyní obsahují průměrně dvakrát více THC než před deseti lety. To vyžaduje pozorné monitorování trhu v době, kdy se objevují i nové formy konopí (např. koncentráty, jedlé formy).

Větší produkce a rozmanitost výroby drog v Evropě – Zavedené a nové drogy se i nadále vyrábějí v Evropě pro místní a světové trhy, přičemž bylo odhaleno více laboratoří a výrobních lokalit a využívá se stále rozmanitější paleta chemických látek pro jejich výrobu.

Setrvalá dostupnost vysoce potentních produktů obsahujících MDMA podtrhuje nutnost větší informovanosti uživatelů – Inovace a rozšíření objemu výroby syntetických drog v Evropě jsou zjevné s ohledem na setrvalou dostupnost tablet s vysokým obsahem MDMA a na vysokou čistotu drogy, které představují značná zdravotní rizika pro uživatele. To zdůrazňuje potřebu intervencí snižujících rizika užívání drog v prostředí zábavy.

Rostoucí složitost trhu s drogami přináší výzvy v oblasti regulace a zdravotní rizika – Zdá se, že v některých zemích stále narůstá problém méně běžných a nekontrolovaných látek, jak dokládají vyšší zachycená množství ketaminu, GHB a LSD a obavy ohledně užívání oxidu dusného (rajského plynu) a nových benzodiazepinů.

Jsou potřeba nové nástroje a inovativní strategie podporující rozšíření léčby hepatitidy typu C – Zásadní podmínku k eliminaci tohoto onemocnění ve skupině injekčních uživatelů drog představuje dostupnost prevence, testování a léčby hepatitidy typu C. Zavedení lepší diagnostiky a vyhledávání osob s chronickou infekcí tímto virem jsou důležité pro směřování všech nakažených osob do léčby.

Předávkování drogami stále častěji souvisí se stárnutím populace – Mezi roky 2012 a 2018 se zvýšil počet předávkování drogami ve věkové skupině nad 50 let o 75 %. Odhaduje se, že v EU došlo v roce 2018 k 8 300 úmrtím na předávkování. Úmrtí na předávkování opioidy lze zabránit včasným podáním naloxonu.

Nové psychoaktivní látky představují dlouhodobý problém – V průběhu posledních tří let byly nové psychoaktivní látky poprvé hlášeny v Evropě rychlostí přibližně jedné za týden; v roce 2019 bylo nahlášeno 53 látek.

Výskyt nových syntetických opioidů je znepokojivým dokladem přizpůsobivosti trhu – V roce 2019 bylo nově nahlášeno osm nekontrolovaných nových syntetických opioidů, z nichž některé jsou z různých a nových skupin, což vyvolává veřejnozdravotní obavy.

Narušení situace pandemií COVID-19: problémy

Zpráva uvádí zjištění z urychleně vypracovaných studií centra EMCDDA a popisuje, kolik adiktologických služeb bylo na začátku karantény nuceno ukončit nebo omezit svou nabídku, ale podařilo se jim přizpůsobit se a inovovat se (např. prostřednictvím telemedicíny), aby mohly zajistit rychlý přístup k léčbě a další podporu klientů. Počáteční dopad krize na vzorce užívání drog byl smíšený, s náznaky klesajícího zájmu o látky, které se běžně používají v rekreačním kontextu (např. MDMA, kokain), ale v některých skupinách došlo k zjevnému nárůstu užívání jiných látek (např. konopí, nových benzodiazepinů). Zpočátku byly přerušeny dodávky látek na místní trhy s drogami, což vedlo k jejich nedostatku a vyšším cenám, avšak to se může změnit, jelikož opatření k omezení sociálního kontaktu byla uvolněna.

Zpráva rovněž ukazuje, jak skupiny organizované trestné činnosti rychle přizpůsobily své způsoby fungování, zejména na maloobchodní úrovni. Jelikož se pouličního prodeje drog dotkla omezení pohybu, spotřebitelé a dealeri se přemístili na on-line trhy na darknetu a na platformy sociálních médií a začali

využívat balíkové doručovací služby. Monitorování trhu s drogami naznačuje, že na velkoobchodní úrovni se pašování v osobní letecké dopravě snížilo, ale obchodování námořní dopravou pokračovalo na úrovni před pandemií. Rovněž se nezdá, že by byla vážně postižena výroba syntetických drog a pěstování konopí v Evropě.

Ředitel agentury EMCDDA Alexis Goosdeel uvedl: „Pandemie COVID-19 má bezprostřední a rušivý dopad na užívání drog, maloobchodní dodávky a služby a zdůraznila zvláštní potřeby lidí, kteří užívají drogy. I když posoudit dlouhodobý dopad pandemie nás teprve čeká, v krátkodobém horizontu si již nyní všímáme takových změn, jako je větší zájem o využívání digitálních technologií na trhu s drogami a inovace v oblasti léčby drogové závislosti pomocí elektronických a mobilních technologií. Musíme však mít na paměti, že vzhledem k tomu, že se dostávají hospodářské dopady krize, mohou být některé z našich komunit zranitelnější vůči drogovým problémům a zapojení do trhu s drogami, což vytváří větší tlak na naše již tak přetížené služby. Je proto nezbytné urychleně identifikovat a řešit nové hrozby, které mohou vyplývat z této rychle se vyvíjející situace.“

Předsedkyně správní rady centra EMCDDA Laura d'Arrigová na závěr dodává: „V okamžiku, kdy představujeme letošní *Evropskou zprávu o drogách* a připomínáme 25 let monitorování centra EMCDDA, stojíme před náročným drogovým problémem, který vyostřují dopady pandemie COVID-19. Vyvážený evropský přístup k drogové problematice je klíčový pro řešení komplexních hrozeb v oblasti zdraví a bezpečnosti, které představují nelegální drogy. Dnešní zpráva nám připomíná, že více než kdy jindy je objektivní posouzení drogové situace v Evropě zásadní pro nalezení účinných opatření a vytyčení dalšího společného postupu vpřed.“

(¹) Evropská zpráva o drogách (v angličtině) a shrnutí „Klíčové otázky“ (ve 24 jazycích) jsou k dispozici na adrese www.emcdda.europa.eu/edr2020. Údaje, o které se zpráva opírá, jsou k dispozici ve statistickém věstníku z roku 2020 www.emcdda.europa.eu/data/stats2020. Referenčním obdobím je situace v oblasti drog do konce roku 2019.

(²) Více informací naleznete na adrese www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19 a www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources.